

Фенцик Оксана Миколаївна

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти
Мукачівський державний університет*

Фенцик Оксана Николаевна

*кандидат педагогических наук,
доцент кафедры педагогики дошкольного и начального образования
Мукачевский государственный университет*

Fentsyk Oksana

*PhD in Pedagogy, Associate Professor of the
Department of Pedagogy Preschool and Primary Education
Mukachevo State University*

ФОРМУВАННЯ МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ФОРМИРОВАНИЕ МЕТОДИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ СТУДЕНТОВ FORMATION OF THE STUDENTS METHODOLOGICAL COMPETENCE

Анотація. У статті розглянуто проблему формування методичної компетентності студентів до реалізації завдань мовно-літературної освітньої галузі.

Ключові слова: компетентність, професійна компетентність, методична компетентність, методична підготовка.

Аннотация. В статье рассмотрена проблема формирования методической компетентности студентов к реализации задач языка и литературы в начальной образовательной школе.

Ключевые слова: компетентность, профессиональная компетентность, методическая компетентность, методическая подготовка.

Summary. In the article is disclosed the essence of the concept of methodical competence of the teacher of elementary school, and is presented its structure.

Key words: competence, professional competence, methodical competence, professional methodical preparation.

Українське суспільство модернізує освітній простір відповідно до викликів ХХІ ст. Одним із ключових компонентів концепції Нової української школи є оновлення змісту освіти, що заснований на формуванні компетентностей, необхідних для успішної самореалізації в суспільстві [1, с. 7].

У контексті реалізації сучасної державної освітньої політики особлива увага спрямована на особистість учителя. Оскільки початкова школа знаходиться на передових засадах реформування національної освіти, тому актуальною проблемою сьогодення є підготовка професійно компетентного вчителя початкових класів у системі вищої освіти. Результатом такої підготовки є не тільки знання, а практична готовність майбутніх педагогів до організації освітнього розвивального процесу в умовах динамічних змін та різних ситуацій. Такими результатами є компетентність та її складові — професійні і базові (ключові) компетенції.

Проблема професійної компетентності вчителя початкових класів перебуває у центрі уваги таких науковців: В. Бондар, О. Біда, Л. Коваль, С. Мартиненко, О. Савченко, Г. Тарасенко, Л. Хомич, Л. Хоружа, І. Шапошнікова та інші.

Аналіз наукових джерел показав, що немає єдиного підходу щодо визначення змісту й структури професійної компетентності педагога. На думку О. Савченко, професійна компетентність педагога є інтегрованим результатом набуття особистістю знань, умінь, навичок, індивідуального досвіду, професійної діяльності, ґрунтується на ціннісно-мотиваційних орієнтирах, що виявляються у поведінці, рефлексії. Компетентність не лише синтезує результати його сумлінного й систематичного навчання в аудиторії у співпраці з викладачем, а й самоосвіту, життєвий досвід, ставлення до майбутньої професії [3, с. 19].

У структурі професійної компетентності деякі науковці виокремлюють методичну компетентність.

На нашу думку, саме методична компетентність учителя початкових класів заслуговує найбільшою увагою, оскільки йдеться про компетентність до навчання різних освітніх галузей початкової школи.

Методична компетентність вчителя початкових класів у навчанні молодших школярів освітньої галузі «Математика» стала предметом дослідження Н. Глузман, Л. Коваль, С. Скворцової і Я. Гаєвець, О. Борзенкової та ін; методична компетентність у навчанні освітньої галузі «Природознавство» І. Вікторенко; природознавча як складова професійної компетентності майбутнього вчителя початкової школи (А. Бальоха, І. Жаркова, С. Приходько).

Реалізація мети і завдань мовно-літературної освітньої галузі (за новим Державним стандартом освіти[2]) вимагає якісної мовно-літературної та методичної підготовки вчителя початкових класів у вищому педагогічному навчальному закладі.

Методичну компетентність учителя початкових класів до навчання математики С. Скворцова трактує як «властивість особистості, що виявляється в здатності ефективно розв'язувати стандартні та проблемні методичні задачі, яка ґрунтована на теоретичній і практичній готовності до проведення занять за різними навчальними комплектами, що виявляється у сформованості системи дидактико-методичних знань і вмінь з окремих розділів та тем курсу, етапів навчання й досвіду їх застосування (дидактико-методичних компетенцій)» [4, с. 255].

Уважаємо, що формування методичної компетентності — це процес набуття педагогом сукупності компетенцій, що дозволяють успішно здійснювати професійну діяльність, реалізовувати і впроваджувати інноваційні методики для підвищення якості мовно-літературної освіти у початковій школі. Під компетенціями розуміємо такі характеристики педагога, що визначають індивідуальний стиль роботи вчителя, спосіб досягнення освітньої мети, забезпечують якість і ефективність його професійної діяльності.

Зважаючи на те, що методична компетентність є результатом оволодіння системою компетенцій, то в її структурі виділяємо такі компетенції: *мовно-літературознавча* (лінгвістична й літературознавча обізнаність; володіння нормами української літературної мови та основами аналізу літературного твору); *комунікативна* (охоплює комунікативні здібності вчителя, комунікативно досконале мовлення, комунікативну культуру); *соціокультурна*

(вміння до формування засобами предмета патріотичних почуттів, поваги до історії, традицій українського народу, державної та рідної мови, державних символів); *частково-методична та технологічна* (охоплює розуміння закономірностей розвитку мовної особистості, формування комунікативної та читацької компетентностей молодших учнів; вміння визначати цілі компетентісно орієнтованого уроку української мови та літературного читання та відповідно добирати методи, прийоми та засоби навчання; здатність проектувати та моделювати уроки мовно-літературної освітньої галузі за різними навчальними технологіями); *діяльнісна* (охоплює знання, уміння, навички, досвід планування як власної діяльності, так і конкретного учня, класу, враховуючи знання методики й технології навчального процесу на уроках української мови та літературного читання); *прогнозувально-рефлексивна* (включає вміння конструювати траєкторію мовного та літературного розвитку молодшого школяра, технологічно прогнозувати, конструювати, планувати хід навчально-виховного процесу, здійснювати контрольню-оцінювальну діяльність); *контрольно-оцінювальна* (вміння оцінювати навчальні досягнення учнів, вміння відстежувати результати навчання у процесі формування мовленнєвої діяльності та вносити корективи).

Таким чином, основу методичної компетентності до реалізації завдань мовно-літературної освітньої галузі Державного стандарту початкової загальної освіти становлять мовно-літературні, дидактико-психологічні та методичні знання, уміння, навички, цінності, ставлення і способи дій, які сприяють успішно вирішувати завдання мовно-літературної освітньої галузі. Методична компетентність майбутніх учителів початкових класів безпосередньо формується під час методичної підготовки, де закладається здатність учителя забезпечувати формування усіх видів мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання і письма), засвоєння нових освітніх підходів (компетентісного, особистісно зорієнтованого, комунікативно-діяльнісного, інтегрованого та соціокультурного), методичних ідей і технологій (ігрових, розвитку критичного мислення, інтерактивних, розвивальних, ТРВЗ та ін.); здійснюється формування початкового досвіду застосування інноваційних методів, форм і засобів організації навчання на уроках української мови та літературного читання; здатність до професійної рефлексії, відкритості до змін та новацій нової української школи.

Література

1. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://nus.org.ua/wp-content/uploads/2017/07/konczepczziya.pdf>
2. Проект нового Державного стандарту початкової загальної освіти [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://nus.org.ua/library/>
3. Савченко О. Я. Компетентнісний підхід як чинник якості професійної підготовки майбутнього вчителя / О. Я. Савченко // Формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у навчальному процесі: теоретичні аспекти: дайджест 1 / Укл. О. В. Онопрієнко. — Донецьк: Каштан, 2011. — С. 15–22.
4. Скворцова С. О. Методична компетентність учителя початкової школи / С. О. Скворцова // Педагогічні науки: збірник наукових праць. — Херсон: ХДУ, 2014. — Випуск 65. — С. 254–259.